

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

За останні десятиліття надзвичайно розширились і поглибились світогосподарські зв'язки, а великий і середній бізнес став по суті інтернаціональним. У сучасних умовах превалює тенденція глобалізації торгівлі, виробництва і фінансів, що потребує гармонізації і стандартизації облікових систем, які стосовно конкретних правил і процедур ведення фінансового обліку і складання звітності історично формувались в країнах чи групах країн під впливом національних особливостей їхнього розвитку.

Гармонізація звітності та обліку як об'єктивно обумовлений процес в умовах інтернаціоналізації і глобалізації бізнесу по суті є способом зменшення розбіжностей у застосуванні різних систем обліку зі забезпеченням його універсальності, надійності, стабільності методології і практики. При цьому очевидні переваги отримують як користувачі фінансової інформації, так і ті, хто надає фінансову інформацію. Загалом йдеться про ефективну альтернативу домінуючому положенню стандартів окремих країн.

Разом з тим гармонізація не приводить до повної міжнародної уніфікації фінансової звітності і обліку, що пояснюється не тільки причинами, пов'язаними із національним економічним суверенітетом, а й економічними, соціальними і культурними традиціями. Слушними в цьому плані є висновки С. Ф. Голова стосовно того, що не завжди можливо та доцільно механічне перенесення системи обліку США, яка вирізняється гнучкістю врахування інтересів акціонерів, держави, малого бізнесу, широтою вибору методів організації та ведення обліку, період якого становить близько 50-ти років у вітчизняну систему [1; с.88]. Визначальний вплив національних традицій притаманний формуванню систем обліку Великобританії, Франції, Росії, більшості інших країн, включаючи Україну [2;с.9].

Для забезпечення гармонізації фінансової звітності 29 червня 1973 року створено Комітет з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (КМСБО). Його було засновано на підставі угоди, укладеної фаховими організаціями бухгалтерів Австралії, Великобританії, Ірландії, Канади, Нідерландів, Німеччини, Мексики, США, Франції та Японії [1;с.89]. Початковою метою КМСБО було формулювання, ви-

дання та вдосконалення в інтересах суспільства стандартів бухгалтерського обліку, яких слід дотримуватися при поданні фінансових звітів, а також сприяння прийняттю та дотриманню їх в усіх країнах.

З 1983 до 2000 року членами КМСБО були всі фахові організації бухгалтерів, що входять до складу Міжнародної федерації бухгалтерів, а саме 152 професійні організації бухгалтерів і аудиторів із 112 країн світу.

У травні 2000 року було прийнято новий Статут, згідно з яким індивідуальне членство було скасоване, а Комітет перейменовано на Раду з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (International Accounting Standards Board – IASB).

Нові цілі РМСБО більше, ніж раніше, орієнтовані на забезпечення практичного застосування міжнародних стандартів та їхню конвергенцію з національними системами обліку.

Мета максимального зближення національних стандартів фінансової звітності з міжнародними на сьогодні є однією з найважливіших. Стандарти головним чином визначають методи оцінки і підходи до подання інформації у фінансовій звітності, тому після реорганізації в 2001 р. РМСБО перейменувало Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку у Міжнародні стандарти фінансової звітності – МСФЗ.

Для розуміння і практичного застосування стандартів велике значення має Концептуальна основа складання та подання фінансових звітів. Вона містить виклад концепцій, на яких ґрунтується фінансова звітність загального призначення.

Концептуальна основа не входить до складу МСФЗ. Через це в разі виникнення суперечності між Концептуальною основою та окремим стандартом пріоритетними є вимоги МСФЗ. Подальше вдосконалення стандартів сприяє узгодженню МСБО з їхньою Концептуальною основою.

З метою оперативного реагування на проблеми практичного застосування стандартів РМСБО видає тлумачення відповідних положень діючих стандартів та Концептуальної основи.

У широкому розумінні цього терміна Міжнародні стандарти фінансової звітності – це стандарти та інтерпретації, прийняті РМСБО. Вони включають:

- Міжнародні стандарти фінансової звітності (IFRS);
- Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (IAS);
- Інтерпретації, розроблені комітетом з міжнародних стандартів фінансової звітності (IFRIS) або колишнім Постійним комітетом з тлумачень (SIC).

Більша частина МСФЗ стосується підприємств усіх видів діяльності, в тому числі банків, страхових компаній та інших фінансових установ, проте з урахуванням специфіки діяльності фінансових установ додаткові вимоги до їхніх фінансових звітів викладено в МСБО 30 «Розкриття інформації у фінансових звітах банків та подібних фінансових установ». Обмеження щодо застосування окремих МСФЗ наведено безпосередньо в тексті стандартів. Крім того, МСФЗ не призначені для застосування до несуттєвих статей.

РМСБО та фахові організації бухгалтерів не мають повноважень вводити в дію міжнародні угоди або вимагати відповідності національного законодавства положенням Міжнародних стандартів. Отже, МСФЗ не є домінуючими над законодавчими актами, що регулюють складання фінансової звітності у певній країні. Через це впровадження МСФЗ здійснюється передусім зусиллями членів РМСБО на місцях з метою переконання урядів та органів, які встановлюють стандарти і контролюють ринки цінних паперів, представників ділових кіл дотримуватися Міжнародних стандартів при складанні фінансових звітів.

Результатом цих зусиль є сприяння МСФЗ поліпшенню та гармонізації фінансової звітності у світі.

Водночас зростає підтримка з боку впливових міжнародних організацій. Зокрема, в 1999 році Міжнародна організація комісій по цінних паперах (International Organization of Commission – IOSCO) рекомендувала МСБО для застосування в цілях лістингу на біржах, що також сприяло суттєвому зміцненню авторитету КМСБО і появі пріоритетів у його діяльності.

У 2000 році Європейська комісія виступила з ініціативою, схваленою згодом Європейським парламентом, про перехід з 2005 року всіх європейських компаній, чії цінні папери перебувають в обігу на біржах, до складання та подання консолідованої звітності за МСФЗ, а також усунення розбіжностей між Директивами ЄС в галузі обліку та Міжнародними стандартами.

Розвиток ринкових відносин в Україні призводить до необхідності переходу на міжнародні визнані принципи фінансової звітності. Вихід українських підприємств на міжнародні ринки капіталу безпосередньо залежить від прозорості та достовірності фінансової звітності, на підставі якої інвестор міг би приймати рішення про доцільність і обсяг інвестицій, здійснювати контроль за їхнім ефективним використанням.

Тому застосування з 2005 року МСФЗ стало реальним для багатьох підприємств і організацій України.

Перехід на МСФЗ не тільки відкриває нові можливості й містить в собі багато труднощів, оскільки існують суттєві відмінності між МСФЗ та Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку України, тому для багатьох підприємств цей перехід буде важким і довгим. Розуміння цього призвело до розробки нового стандарту, спеціально адресованого тим підприємствам, які вперше будуть застосовувати МСФЗ.

У цілому приведення національних систем обліку і звітності до вимог міжнародних стандартів – це шлях до інтернаціоналізації обліку і його гармонізації, підвищення вимог до облікової інформації з боку різних користувачів. Важливо, щоб методологія та інструментарій фінансової звітності і обліку: по-перше, були адаптованими до національної специфіки і традицій обліково-аналітичної роботи; по-друге – відображали рівень інтернаціоналізації економіки; по-третє – враховували тенденції і перспективи міжнародної уніфікації систем аналізу, обліку і аудиту в умовах глобалізації бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Голов С. Міжнародні стандарти фінансової звітності: сучасний стан та застосування / С.Ф. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – №8 – С.88.
2. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку: монограф. / С.Ф. Голов. – К.: ЦУЛ, 2007. – 522 с.
3. Валерій Жук. До проблем стратегії запровадження МСФЗ в Україні. / В. Жук // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. № 10. – С. 16.

Науковий керівник: к.е.н., доцент Данилюк І.В.